

Raadsvoorstel

onderwerp	Aanvraag Vangnetuitkering 2025
zaaknummer	Z/25/502711
documentnummer	INT/26/1287535
portefeuillehouder	S. Bijl
portefeuille	Inkomensondersteuning / Participatiewet

1. Samenvatting

De gemeente Zevenaar heeft over 2025 een tekort van circa € 791.000 op het BUIG-budget (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten), zijnde 5,6% van het definitief toegekende budget. Omdat in ten minste twee van de drie voorgaande jaren eveneens sprake was van een tekort van minimaal 5%, voldoet Zevenaar aan de voorwaarden voor het uitgebreide vangnet (eigenrisicodrempel 5%). Voor het indienen van een uitgebreide aanvraag vangnetuitkering dient het college te verklaren dat (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. De gemeenteraad wordt gevraagd met deze verklaring in te stemmen.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor:

1. In te stemmen met de verklaring van het college dat (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om tot verdere tekortreductie te komen op het BUIG-budget over 2025, en daarmee te bevestigen dat het college:
 - a. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
 - b. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
 - c. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zover door de gemeente beïnvloedbaar, leidt tot een beoogde tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk is gemaakt.

3. Waarom naar de raad?

Op 9 september 2025 hebben wij u per raadsinformatiebrief geïnformeerd over de bestuurlijke rapportage over het eerste halfjaar van 2025 waar het de voortgang van de dienstverlening van de RSD de Liemers betreft. In die brief, evenals in de op 28 oktober 2025 vastgestelde tweede voortgangsrapportage, hebben wij aangegeven dat wij – gelet op het verwachte BUIG-tekort – zijn gestart met de voorbereiding van een aanvraag voor een vangnetuitkering over 2025.

In januari 2026 hebben wij u via een raadsinformatiebrief nader geïnformeerd over deze aanvraag. Bij die brief is de tussentijdse rapportage over de vangnetuitkering gevoegd. In deze rapportage is een eerste analyse opgenomen van de oorzaken van het tekort en van de maatregelen die in de afgelopen jaren zijn getroffen om dit tekort te beperken. Daarbij is het onderscheid gemaakt tussen factoren waarop de gemeente en RSD de Liemers beperkt invloed hebben – zoals de samenstelling van het bijstandbestand, regionale arbeidsmarktomstandigheden en de landelijke verdeelsystematiek – en factoren waarop wél kan worden gestuurd.

In diezelfde raadsinformatiebrief hebben wij aangekondigd dat wij u op 22 april 2026 een voorstel zouden voorleggen voor de definitieve aanvraag voor de vangnetuitkering 2025. Daarbij hebben wij aangegeven dat de maatregelen nader zouden worden geanalyseerd en gebundeld tot één samenhangend en goed onderbouwd pakket. Met het voorliggende voorstel geven wij uitvoering aan die aankondiging.

Wat verandert ten opzichte van de situatie zoals geschetst in januari, is dat:

- de financiële stand van zaken is aangescherpt op basis van de definitieve BUIG-beschikking over 2025;
- de tussentijdse rapportage is uitgewerkt tot een definitieve eindrapportage;
- de analyse van oorzaken en maatregelen is geconcretiseerd en samengebracht in één samenhangend plan van aanpak;
- de formele instemming van de gemeenteraad wordt gevraagd, zoals vereist voor het indienen van een uitgebreide aanvraag vangnetuitkering.

Dit voorstel markeert daarmee de overgang van voorbereiding en analyse naar formele besluitvorming. De oorzakenanalyse, het maatregelenpakket en de financiële doorrekening in het aanvraagformulier zijn opgesteld op basis van een onafhankelijk onderzoek, uitgevoerd door Adlasz. De uitkomsten van dit onderzoek zijn neergelegd in het rapport 'Ondersteuning aanvraag Vangnetuitkering 2025 Gemeente Zevenaar' (bijlage 2).

Op grond van artikel 9c, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit Participatiewet dient de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad te hebben. Bij een uitgebreide aanvraag vangnetuitkering moet het college verklaren dat aanvullende interne en externe maatregelen zijn getroffen om tot verdere tekortreductie te komen.

Met zijn instemming bevestigt de raad dat het college:

- voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
- voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken;
- voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot een beoogde tekortreductie.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

De gemeente Zevenaar wil een uitgebreide aanvraag voor de Vangnetuitkering 2025 indienen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Het beoogde effect hiervan is dat de aanvraag wordt gehonoreerd en dat de gemeente gedeeltelijk wordt gecompenseerd voor het tekort boven de eigenrisicodrempel van 5%. Daarnaast wordt beoogd structureel meer samenhang aan te brengen in de maatregelen gericht op tekortreductie.

5. Argumenten en alternatieven

Hieronder worden de oorzaken van het tekort, de getroffen maatregelen en het beoogde effect daarvan toegelicht. Voor de volledige uitwerking verwijzen we naar het aanvraagformulier (bijlage 1, onderdelen A, B en C).

1.1 Oorzaken van het tekort en effect van eerder getroffen maatregelen (onderdeel A)

Het tekort hangt samen met een structurele kloof tussen de modelmatige budgettoedeling en de feitelijke aantallen bijstandsontvangers, de herijking van verdeelmaatstaven en de vertraagde doorwerking van investeringen in loonkostensubsidie via de T-1-systematiek. Uit de bestandsanalyse blijkt daarnaast dat een deel van het bestand langdurig op dezelfde trede van de participatieladder verblijft. In de afgelopen jaren zijn verschillende maatregelen ingezet om het tekort te beperken, waaronder intensivering van loonkostensubsidie (van 59 personen in 2023 naar 140 ultimo 2025), versterking van rechtmatigheidscontroles en gerichte begeleiding richting werk. Tegelijkertijd constateert de eindrapportage dat maatregelen historisch veelal ad-hoc tot stand zijn gekomen en dat samenhang en systematische evaluatie versterking behoeven. Voor de volledige oorzakenanalyse en het overzicht van eerder getroffen maatregelen wordt verwezen naar het aanvraagformulier (bijlage 1, onderdeel A).

1.2 Aanvullende interne en externe maatregelen (onderdeel B)

Om tot verdere tekortreductie te komen worden aanvullende interne en externe maatregelen getroffen, gebundeld in één samenhangend plan van aanpak. De interne maatregelen omvatten verdere intensivering van de inzet op loonkostensubsidie, realisatie van de taakstelling nieuw beschut werk, structurele toepassing van periodieke bestandsanalyses met een gericht werkplan per trede van de participatieladder, en vaststelling van een integraal misbruik- en oneigenlijk gebruik-beleid (M&O-beleid). Als externe maatregel is een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd door Adlasz (bijlage 2), waarvan de uitkomsten de onderlegger vormen voor het aangescherpte maatregelenpakket en de vangnetaanvraag. Voor de volledige uitwerking wordt verwezen naar het aanvraagformulier (bijlage 1, onderdeel B).

1.3 Beoogd effect en monitoring (onderdeel C)

De aanvullende maatregelen beogen gezamenlijk een verlaging van de uitkeringslasten, een hoger toekomstig budgetaandeel via de T-1-systematiek (d.w.z. op basis van realisatie) en structurele beheersing van rechtmatigheids- en doelmatigheidsrisico's. De effecten worden gemonitord via periodieke bestandsanalyses, KPI's uit de bestuurlijke opdracht en de reguliere planning- en controlcyclus. Op basis van deze monitoring kan tijdig worden bijgestuurd; de gemeenteraad wordt hierover via de reguliere rapportagemomenten geïnformeerd. Voor de volledige uitwerking wordt verwezen naar het aanvraagformulier (bijlage 1, onderdeel C).

Alternatieven

Geen aanvraag indienen is formeel een alternatief; het volledige tekort blijft dan voor rekening van de gemeente. De verwachte vangnetuitkering bedraagt circa € 41.075. Hoewel dit bedrag relatief beperkt is, past de aanvraag in een bredere meerjarige context van structurele tekortreductie. De vangnetprocedure verplicht tot grondige analyse en een samenhangend maatregelenpakket, wat bijdraagt aan het structureel terugdringen van het tekort, het verbeteren van de dienstverlening en het uiteindelijke doel om zoveel mogelijk inwoners zelfstandig te laten deelnemen aan de arbeidsmarkt. Daarnaast past de aanvraag in het traject waarin de gemeente de structurele onderfinanciering via het BUIG-verdeelmodel aan de orde stelt bij het Rijk, onder meer door bezwaar en beroep tegen de BUIG-beschikkingen over 2022 tot en met 2026.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

De aanvraag wordt vóór 15 augustus 2026 ingediend bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De maatregelen worden samengebracht in één samenhangend plan van aanpak en worden uitgevoerd in samenwerking met RSD de Liemers. Monitoring vindt plaats via KPI's, periodieke bestandsanalyses en de planning- en controlcyclus.

7. Klimaat en duurzaamheid

N.v.t.

8. Communicatie

De raad is eerder geïnformeerd via raadsinformatiebrieven en voortgangsrapportages. Na instemming wordt de aanvraag ingediend bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De raad wordt in het najaar van 2026 geïnformeerd over het resultaat van de aanvraag en over de actuele stand van het BUIG-budget 2026, waaronder de vraag of ook over dat jaar een vangnetuitkering moet worden aangevraagd.

9. Kosten, baten en dekking

Op basis van de definitieve BUIG-beschikking over 2025 bedragen de BUIG-baten voor de gemeente Zevenaar € 14.176.798. De lasten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies bedragen circa € 14.967.798. Daarmee komt het tekort uit op circa € 791.000, zijnde 5,6% van het toegekende budget.

Voor het uitgebreide vangnet geldt een eigenrisicodrempel van 5%. Deze drempel bedraagt € 708.840 (5% van € 14.176.798). Het deel van het tekort dat binnen deze drempel valt, blijft volledig voor rekening van de gemeente. Het deel van het tekort boven de drempel bedraagt circa € 82.160. Op grond van de vangnetregeling wordt 50% van dit bedrag gecompenseerd. De verwachte vangnetuitkering bedraagt daarmee circa € 41.075.

Het resterende tekort blijft voor rekening van de gemeente en wordt verwerkt in de jaarrekening 2025. De definitieve hoogte van de vangnetuitkering wordt vastgesteld door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet, op basis van de ingediende aanvraag en de vastgestelde jaarrekening 2025. Hoewel de financiële compensatie relatief beperkt is in verhouding tot het totale BUIG-budget, vormt de aanvraag een belangrijk instrument in het kader van structurele tekortreductie en verantwoording richting het Rijk

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/26/1288929	Aanvraagformulier Aanvraag Vangnetuitkering BUIG 2025
2.	INK/26/1287536	Rapport Aanvraag Vangnetuitkering BUIG 2025 Zevenaar

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp Aanvraag Vangnetuitkering BUIG 2025
zaaknummer Z/25/502711
documentnummer INT/26/1287535

De raad van de gemeente Zevenaar;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar;

Gelet op artikel 9c, eerste lid, van het Besluit Participatiewet;

besluit:

1. In te stemmen met de verklaring van het college dat (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om tot verdere tekortreductie te komen op het BUIG-budget over 2025, en daarmee te bevestigen dat het college:
 - a. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
 - b. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
 - c. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zover door de gemeente beïnvloedbaar, leidt tot een beoogde tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk is gemaakt.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 22 april 2026.

De griffier

De burgemeester